

er en levende og livlig debat i offentligheden og i højskoleverdenen selv om, hvad der er højskolernes fremtidige opgaver og deres placering i vort samfund.

Når det drejer sig om folkehøjskoler, er det jo ikke ualmindeligt, at der udtrykkes ganske stor sympati over for det, vi ofte kalder de frie skolars flagskib, og sådan har det også været i dag.

Men når man i øvrigt lytter til den debat, der har løbet i nogen tid, kommer man også en gang imellem til at tænke på den gamle talemåde »Den, man elsker, tugter man«. For folkehøjskolerne hører til arvesølvet, men arvesølvet skal jo også pudses, hvis man en gang imellem skal kunne se det ædle metal, og det synes jeg jeg kan lytte mig frem til at der er vilje til.

På skoleområdet og på oplysningsområdet i Danmark mener jeg vi kan sige at Danmark er et foregangsland, fordi vi praktiserer et frihedssyn, hvor der skal være muligheder for alle og plads til alle.

Det har i denne sammenhæng medført oprettelsen af de frie skoler – skoler, der er til rådighed såvel for børn som for unge og voksne.

Friskoletraditionen udgør jo i Danmark et alternativ til den offentlige skole og til statens oplysningsvirksomhed, og folkehøjskolen var den første frie skoleform, ja, den fik sin første offentlige støtte allerede i 1851.

Vi har altså en næsten 150 år lang tradition for, at staten er med til at finansiere folkehøjskolen, uden at staten blander sig i værdi- og idégrundlaget, og jeg forstår på debatten her i dag, at dette frihedssyn skal vi værne om. Det havde jeg i øvrigt også forventet, men det var sådan set rart at blive bekræftet i sin antagelse.

Når man lytter til debatten i øvrigt – det har jo også været et tema undervejs i dag – så spørges der også, om højskolerne ikke trænger til at blive støvet lidt af, og nogle spørger, om der ikke er for mange skoler.

Det er utvivlsomt rigtig, at der kan findes eksempler på skoler, som ikke er i stand til at tale tidens sprog, men er man ikke i stand til at forny sig, så er ens tid jo også ved at være omme. Sådan er de faktiske forhold for folkehøjskolerne.

Siden 1970 – jeg tror, det allerede er nævnt – er 79 skoler kommet til, og i den samme periode er 54 skoler blevet lukket. Så folkehøjskolerne kender de barske betingelser: Højskoler åbner, og højskoler lukker. Og denne virkelighed skal vi ikke gribe ind i, for den giver også plads til den fornyelse – den nødvendige og stadige for-

nyelse – der skal ske i højskoleverdenen, men vi skal selvfølgelig sørge for at skabe sådanne rimelige eksistensvilkår, at de levedygtige skoler kan fortsætte.

Jeg forsøgte i redegørelsen at formulere syv spørgsmål, som jeg syntes det var ønskeligt at få en afklaring af, og derfor har det også været dejligt, at mange ordførere har forholdt sig til de pågældende spørgsmål, som jo så, hvad angår svarene, også kan komme til at indgå i det udvalgsarbejde, vi efterfølgende vil sætte i gang.

Jeg vil gerne give mit bud på nogle svar på spørgsmålene, og jeg vil forsøge at gøre det rimeligt kort:

Med hensyn til det første spørgsmål, om, hvor speciel en højskole kan være, mener jeg, at højskolen ikke skal være en snæver fagskole, men skal – som mange ordførere har understreget – være en bred, almen skole, som henvender sig til alle voksne. Og i en sådan skole skal mindst halvdelen af undervisningen anvendes til folkelig oplysning med udgangspunkt i historiske, poetiske, samfundsmæssige og erkendelsesmæssige emner og fag.

Med hensyn til det andet spørgsmål, om eleverne fortsat skal bo på højskolerne, og om, hvor store skolerne kan være, er det min holdning, at ideen om en kostskole ikke må opgives, for det er næsten nerven i højskoletraditionen, og derfor bør det også fortsat være sådan, at et betydeligt flertal af eleverne skal bo på skolen, og desuden bør alle kurser gennemføres med et flertal af kostelever.

Og jeg går ind for, at højskoler netop skal have et fællesskabspræg – nogle går endda så langt som til at sige et »hjemligt« præg – og derfor foretrækker jeg også, at der sættes et loft over, hvor stor en højskole må være. I redegørelsen har jeg brugt tallet 200 årselever, og det står jeg gerne ved.

Med hensyn til det tredje spørgsmål, om korte kurser er rigtig højskole, er det min holdning, at vi skal fastholde også de korte højskoleforløb. Det er nødvendigt for at give også etablerede voksne mulighed for at deltage i et højskolekursus, og det kan efter min mening forsvares, hvis det almene og folkeoplysende element forstærkes – som også flere ordførere har understreget – og her taler vi jo om et område, hvor det først og fremmest er højskolen selv, der må søge at leve op til denne opgave og denne forpligtelse.